

OTO (3201) *pt*

oto (3198), **ot** *PaxLiz* (3).

Oba o jasne.

Sł stp: oto, Cn: oto, ot, Linde XVI – XVIII w.: oto, XVII – XVIII w.: ot.

I. Partykuła deiktyczna; en Mącz, Calep, Cn; ecce Calep, Cn; „ono” demonstrat remota, guae alter non videt, „oto” repentina vel proxima; „oto” et „ot” per apocopen Cn (3184) : En, Adverbium, Demonstrantis, Oto/ Ono *Mącz* 103c; *Ecce*, adverbium, rem improvisam subitamque demonstrans [...] Oto, weize. *Calep* 347a; En, Significat ecce, et tam nominativo quam accusativo iungitur: eoque utimur in commonstrando aliquid [...] Oto, wey. *Calep* 362a.

1. Wskazuje, kieruje uwagę na wypowiedzenie lub jeden z jego członów (2641) :

A. Prezentuje osobę, przedmiot, pojęcie, miejsce, sposób; ecce Vulg, PolAnt (257) : Rzekł iey ezop/ tj [!] łzcześnie małz/ Otom ia ieft kogo łzukałz *BierEz* B4; *PatKaz II* 42 (2); *RejJóz* O7v; *BielKron* 63v (2); Oto ieft dziewká wálzá zóná ma [*haec est filia vestra, uxor mea*]/ która cudzołóstwá łie dopuścila *HistRzym* 56 (2); *WujNT Act* 10/21.

W pozycji po spójniku wprowadzającym zdanie podrzędne (4): Leop Ioann 9/24; Ktoregoć iuz potym [...] práwie pálcem vkazał/ iż oto ten ieft on báránek Boży kthory ná łię wziął nędzny vpadek twoy *RejPos* 180 (3).

Połączenia: »oto tak« (4): WysKaz 31; Y godnáżeś ręku mych? [...] Ze cię oto ták nołzę niełczęśliwa zóná? Piáłtuię cię o łzátó *GosłCast* 62; *JanNKar* E2v (2).

»oto ten« = *hic PolAnt, Vulg; ecce Vulg; iste PolAnt [szyk 59:8] (67)*: ma być vczyniono mazanie [...], Oto tą małcią poranu. *FalZioł V* 86v; *LibMal* 15481/144v; *MurzNT Matth* 18/4 (4); Wokáłifzami zowá ototy/ aeiovy *MurzOrt* Bv (3); *LubPs* aa2; Ia y tá oto niewiáłtá [*ego et mulier haec*]/ miełłkáláłwá w iednym domu *Leop* 3.Reg 3/17 (12); *BibRadz* *4 (13); *BielKron* 22v; *RejAp* 158; *GrzepGeom* B2v (2); *RejPos* 6 (8); Zebyś wždy dla przygody miał ty kilká złótych/ Widząc co łie przydawa dziś w czáłiech oto tych. *HistLan* A4 (2); *BudBib* 4.Reg 1/13 (2); Ci koniecznie y ototo mieyłce z fáłłzowáli *BudNT* li8v (4); *CzechRozm* 237v; *PapRPan* F4; *Oczko* 6v (2); *SkarŻyw* 462; *WerKaz* 283; *PudłFr* 57; brát Herodow ábo iefzce żyw był/ ábo przynamniey miał corkę oto tę łkoczkę. *WujNT* 148 (2); *JanNKarGórn* Hv; nápiłáám oto té malé kšiążeczki/ o niewinnéy męce Páná Zbáwićielá náłżégo *SiebRozmyśl* [A2]v; *GosłCast* 4; *ZbylPrzyg* A2 (2).

»oto tu(ć)« = *ecce PolAnt [szyk 12:1] (13)*: *BierEz* A2; Oto tu mieżka wtym domu *RejKup* d5; *Leop* *B4v; *BibRadz* *Gen* 24/43; gdyż my tu oto ná łwiece/ obfituiąc [...] w bogáctwiech/ ták łobie tułzimy/ iákobychemy to z włáłnych łil náłżych mieli *RejPos* 4v (2); *CzechRozm* 237; Tedy iefliby wam kto rzekł: Oto tu [*Ecce hic; Owo lám LeopPrzep* G] ieft Chriłtus/ ábo ondzie: nie wierćcie. *WujNT Matth* 24/23 (6).

Frazy: bibl. »otom ja (jest) (pokorna dziewczka, a. niewolnik, a. sługa, a. służebnica)« = *zapewnienie o własnej gotowości, dyspozycyjności; ecce ego Vulg (13)*: O domine quia ego seruus tuus [...]. O miły panie otom ia łluga twoy/ iam łluga twoy á sin łluzebnice twoiey. *WróbŻołł* 115/16; będziełz prołł/ á ia Bog wyłlucham cię/ będziełz wołł/ á rzekę otom ia ieft. *KrowObr* 62v; Potymem łłyłzał łłos

Páná mowiącego/ Kogoż poľę [...]? tedy rzekł Otom ia [*Ecce ego*]/ polli mnie. *BibRadz Is* 6/8 (3); *RejPos* 270 (3); *SkarŻyw* 56; *ArtKanc* A4 (2); *WujNT Act* 9/10; *KlonWor* 65.

»oto macie« (1): gdyż go [*Jezusa*] potym [*św. Jan*] iáwnie iuż pálcem vkázował: Otho macie tego Báránká kthory będyze nośił ná łobie wľytki grzechy śwíatá *RejPos* 9.

α. *Wskazuje, z elipsą łącznika w orzeczeniu: to jest, jestem* (149) : *BierRaj* 23v [3 r.]; *BierEz* C4; *Wítálci z mártwych tu go nijé/ Oto mieľce/ odzienijé. OpecŻyw* 172 (12); *PatKaz II* 19 (6); *PatKaz III* 95 (2); *TarDuch* C4v (3); *WróbŻółt* [D6]v (3); *MurzNT Ioann* 1/29 (2); *BielKom* Dv; *LubPs* cc6; vkázuiąc ludziom pálcem ono drewno ták mowicie do niego. [...] Toć ieľt wykupiciel Ifráhelłki. Oto Krol twoy *KrowObr* 93v (4); *Wyľfedł thedy Iezus ná dwor/ niośąc koronę ćierniowá [...]. Y rzekł im Piłat: Oto człowiek [Ecce homo]. Leop Ioann* 19/5 (13); *BibRadz Gen* 19/19 (6); *BielKron* 35 (3); *RejAp* 174v; *HistRzym* [2] (4); *RejPos* 176; Oto łzpiegowie náľzy/ oto zdraycze náľzy/ ták iákoś łyľzał/ grzechy á złościwe wyľtępki náľze. *RejŻwierc* 262v; *RejPosWstaw* 22; Oto [*En*] łożá Solomonowe/ łześćdzieľt rycerzow/ około niego *BudBib Cant* 3/7 (9); *BudNT Mar* 3/34 (3); *CzechRozm* 135 (4); *SkarŻyw* 341 (4); *CzechEp* 81; *ReszPrz* 104 (2); *ArtKanc* P7v; Ktoryś teź do mátki mowić raczył: *Niewiáľto/ oto Syn twoy/ y do vcźniá/ owo mátká twoiá [Mulier, ecce filius tuus Vulg Ioann* 19/26] *LatHar* 282 (8); *vyźrzał Ian Ieľufá idącego do łiebie/ y rzekł: Oto báránek Boży/ oto ktory gładzi grzech śwíatá [Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi]. WujNT Ioann* 1/29 (18); *WysKaz* 26; *SiebRozmyśl* D4v (3); *PowodPr* 69; *KlonWor* 65 (2).

Poľczenia: »a oto« (1): TE mi rzeczy vkázáł Pan Bog; A oto [*et ecce*] kulká iábłeczna. *Leop Am* 8/1.

»jestli ... oto« (1): ieľtlibych łie iá albo [!] *Sprawiedliwy [...]* niedobrze vmowny widział: oto *Miľofiemy mąź łáfkawy ForCnR* C3.

»oto tam« (2): ieľliby wam kto rzekł: Oto/ tuć ieľt Chriľtus/ oto tám [*ecce illic*; Ono ondzie *LeovPrzep* G]; nie wierćieľz. *WujNT Mar* 13/21 (2).

»oto ten« (2): *vyźrzał Ian Ieľufá [...]* y rzekł: Oto Báránek Boży/ oto ten kthory gładzi grzechy śwíatá [*ecce qui tollit peccatum mundi*]. *Leop Ioann* 1/29 [*idem*] *WysKaz* 26.

»oto tu« (5): *CzechRozm* 236; *ArtKanc* P7v; *ActReg* 12; bęďąc wam mowić: Oto tu [*Ecce hic*]/ albo oto tám. *WujNT Luc* 17/23 (2).

Fraza: bibl. »oto (ja) słuźebnica (a. niewolnica, a. poseľkini)« = *zapewnienie o własnej gotowości, dyspozycyjności; ecce ancilla PolAnt* (12): *OpecŻyw* 9; *PatKaz III* 90v; [*Abigail*] rzekłá: Oto ia słuźebnicá iego [*Ecce famula tua*] *BibRadz* 1.Reg 25/41; *BielKron* 137; *BudNT Luc* 1/34[38]; *LatHar* 11 (5); Y rzekłá [*aniółowi*] *Mária: Oto słuźebnicá Páńľka [Ecce ancilla Domini]/ niechay mi łię łtanie wedle łłowá twego. WujNT Luc* 1/38 (2).

B. *Poprzedza zawiadomienie, obserwację, zapowiedź; ecce Vulg, PolAnt, Mącz; en Vulg, PolAnt [w tym: po verba dicendi* (474)], (1162) : *BierRaj* 23v; *BierEz* D2 (3); *Panie/ oto polowicę ijmieniá ij dobra mégo dáváł vbogim OpecŻyw* 62 (16); *ForCnR* B4; O tho namyľłchy dzyľz floncze yaľne ueľzł *PatKaz II* 82v (31); *PatKaz III* 90v (4); Oto fiedń lat przyďá wyelkiey obfítóľtzi we wľytkiey zýemi Eipľkiey *HistJóz* B2 (6); *KlerPow* 2; *TarDuch* A4v (2); *WróbŻółt* 7/15 (7); *RejPs* 60v; *LibLeg* 11/21v; *RejJóz* M5v; *LibMal* 1548/145v; *RejKup* f2v; *HistAl* C4 (2); *MurzHist* B2v; *MurzNT Matth* 10/16 (3); Oto chodzę yák błędny tu nyeboraczek łmutny/ Ano myę zewľłď trapi nyepryiacyel

[!] okrutny. *LubPs* L4v (21); *KrowObr* 5v (15); Oto [En] dziś kładę wam przed oczymá wáfzymi/ Błogoóláwieńftwo y Przeklęftwo *Leop Deut* 11/26; Oto thy piękna iefteś przyiáćiołko moiá/ oto [Ecce ... ecce] ty iefteś bárzo cudna *Leop Cant* 1/14 (82); *OrzList* h4v; *KochZuz* A5 (2); *RejFig* Aa6; Y rzekł Pan do Moizéfzá/ Oto [Ecce] ty záśniefz z oycy fwoiemi *BibRadz Deut* 31/16 (127); *Goski* A15 (2); Oto Polkák Pátria nálfzá ginie/ oto Bogá/ Práwá/ y Krolá tráći. *OrzRozm* A4 (10); *BielKron* 2 (30); *Mącz* 434d; *OrzQuin* T3v; *SarnUzn* C7v (2); *RejAp* 7v (19); kupiłem oto fznur dla zmierzania *GórnDworz* T6v (2); *HistRzym* 73v (5); Azałf iuż więc czárt nie ftoi [...] przypomináiąc mu/ oto fie lżyłf/ oto cie bába zowa/ oto dałf iezdzic ledá komu po fobie *RejPos* 264 (33); *GrzegŚm* A3v (2); *KuczKat* 25 (2); Moy miły pánie Stárofto/ Oto ia thák powiem profto/ Choć fie wam niško klániamy/ Spráwiedliwośći nie mamy. *RejZwierc* 234 (2); Otom dał [Vide, dedi] przed cię dzifia żywoty dobre y śmierć y złe. *BudBib Deut* 30/15 (97); *BialKaz* Cv (2); *BudNT Matth* 11/10 (12); *CzechRozm* Av (37); *PaprPan* C; *SkarJedn* 95; *Oczko* 24; *KochPs* 10 (5); Otośmy/ powiádáią: zábili Iezufa *SkarŻyw* 398 (8); *CzechEp* 29 (19); *NiemObr* ktv (3); *KochEpit* A2; *ReszPrz* 6 (4); *WisznTr* 31; *BielSen* 10 (2); *KochPieś* 33; *ArtKanc* A15 (3); *KochProp* 5; *PaprUp* G4v (2); *ZawJeft* 42; *ActReg* 23 (2); *GórnTroas* 48; OTo lud pyłfzny/ lud tobá gardzacy/ Złóśnie przeciwny/ Boże wełfzchmogacy [!]/ Twoje dziedzictwo chce przywálfzczyć fobie *GrabowSet* T4v (7); *LatHar* 52 (21); *RybGęśli* B4; Y rzekł ten ktory śiedziál ná ftołicy: Oto [Ecce] nowe czynię wáfzycie rzeczy. *WujNT Apoc* 21/5 (62); *WysKaz* 33; *SiebRozmyśl* B3v (10); *WitosłLut* A4v; *KmitaSpit* B4; *PowodPr* 6 (4); *SkarKaz*) (3 (6); *CiekPotr* 28; *CzahTr* F2v; *GosłCast* 7 (7); [Democillus do Lizydy:] Ot ná znák vprzeymośći/ wálfnyć Pierśćień dáię *PaxLiz* D4.

W pozycji po spójniku wprowadzającym zdanie podrzędne (61): *OpecŻyw* 60v (2); *PatKaz II* 75; *MurzHist* O; I sftáło się gdy on śiedziál kftołu [...] że oto [et ecce] wiele celników i grzézników [!] przyzedwłfzy śiadło za ftoł połpołu z Iefufem *MurzNT Matth* 9/10; Baczyłf zem oto wdzięcznośćią pišem porwány/ wykroczył z zámiáry líftow *Leop* *B4v (4); *BibRadz I* 3v (4); *BielKron* 307v; *RejAp* 92 (2); *RejPos* 6 (30); *HistLan* C3v (2); *RejZwierc* 5v; niech też będzie Adonái Iehowá ná was świádkiem [...]. Bo oto [Quia ecce] Iehowá wynidzie zmieyfćá fwego *BudBib Mich* 1/3 (4); *BudNT Mar* 10/33; *CzechRozm* 133v (3); *CzechEp* 59; ktoś powiedziál im: Iż oto [nuntiavit eis: Quia ecce] mężowie/ ktoreśće podali do więziénia/ fą w kośćiele *WujNT Act* 5/25 (3).

Powtórzenia: »oto ... oto ...« [trzykrotne (1), dwukrotne (6)] (7); Połfuchaycie Krolowie/ [...] Oto á oto iam iefť czo Pánu fpiewáć mułżę *LubPs* gg6; *BibRadz 2.Esdr* 9/36 (2); *BielKron* 253v; *BudBib Ez* 14/22; Oto w fwoy kośćiół w wefołym pieniu/ Oto wftępuie w głośnym trąbieniu *KochPs* 70; OTo zbáwićielu/ zbiorow zápálczywych/ Oto/ z ktorymim żył z poczátku sił żywych/ Oto me kochánia/ ktorymem folgował/ [...] To/ wczymem fię ćwiczyl/ dawa potępienie *GrabowSet* N3.

Połączenia: »a oto (wnet)« (93): *OpecŻyw* 8v; *ForCnR* Ev; *MurzNT Matth* 12/10 (3); iacháli po nich áż do Iordánu: á otho [Ecce autem] włfedy po drodze było pełno ffat/ y náczyniá/ kthore miotáli od fiebie Syriyczkowie *Leop 4.Reg* 7/15 (9); A oto widziálém ia to fám [Etiam ego ecce vidi] mowi Pan. *BibRadz Ier* 7/11 (14); *BielKron* 43; *RejAp* 95v; *RejPos* 45 (11); *BudBib Gen* 6/17 (19); *BudNT Matth* 8/29 (6); *MWilKHist* Dv (2); GDy sftápił z gory/ fłzy zá nim wielkie rzełze. A oto [Et ecce; Alicé *Leop*] trędowáty przyzedłfzy/ pokłonił fię mu *WujNT Matth* 8/2; á on był nád morzem. A

(*marg*) oto. G. (-) przyłzedł [*Et venit*; Thedy przyłzedł *Leop*] ieden z Arcybożniczych imieniem Iáir *WujNT Mar 5/22 (24)*. Cf »a oto tam«.

»oto ... a« (2): *PatKaz II 35v*; Oto zły człowiek trapi moię dużę/ A ia w iálkiniách ślepych miefzkác mużę *KochPs 207*.

»ale oto« (4): *LubPs X4*; *RejZwierc 55v*; *HistHel B2*; Wiemći ia że tą náfzą mową nic nie zbuduiewá/ ále oto nálekcemy łobie wfy y czas nam miłyey zeydzie *GórnRozm H3*.

»(a) gdy ... (a, alić, tedy) oto« (23): *MurzNT Matth 9/10 (2)*; *Leop Matth 9/18*; A gdy iefzcze z nimi mowił/ otho pofeł przybieżał do niego [*Adhuc eo loquente cum eis, et ecce nuncius descendens ad eum*] *BibRadz 4.Reg 6/33 (7)*; *RejAp 92*; *RejPos 35 (3)*; *BudBib 2.Reg 1/2 (2)*; *WujNT Matth 2/1 (7)*.

»i oto wnet« (1): przyłfedł [*Jezus*] do miáltá swoiego. Y oto wneth [*Et ecce*; A oto *WujNT*] ofiárowáli mu páralizem zárázonego *Leop Matth 9/2*.

»oto już« [*szyk 30:5*] (35): *OpecŻyw 1v (4)*; *PatKaz II 75v (3)*; *BielŻyw 163*; *March² D3*; *Putruerunt et corruptae sunt cicatrices meae [...]*. Iuż oto rozgnoiły fie y skażone są blizny dużey moiey. *WróbŻółt 31/6 (2)*; *MurzHist I3v*; *LubPs N3 (4)*; rzekł Pan Moizełzowi/ Oto iuż [*En (marg) Ecce (-)*] bliſki iefł dzień twey łmierći *BibRadz Deut 31/14 (4)*; *RejPos 16 (7)*; *RejPosWiecz² 93*; *HistLan C3v*; *WujJudConf 90*; *SkarŻyw 414*; *CzechEp 89*; *GórnTroas 39*; *KołakCath A3v*; *WujNT Luc 13/7*.

»(a) tak oto« (2): A ták oto [*Et ecce*] ia dziś iuż tám idę/ dokąd y wšyfcy inšy ludzie *BibRadz Ios 23/14 (2)*.

»a oto tam« (1): Y z fzedł do domu krolewłkiego/ do komory piárzowey/ á oto tám [*et ecce ibi*] wšytkie kšiążetá ſiedziały *BudBib Ier 36/12*.

»oto ten(ci)« (1): [*szyk 57:10*] (67): *OpecŻyw 60v (2)*; *PatKaz II 27 (3)*; Drudzi rzekli [*po łmierci Aleksandra*], tento wczora wšzech ziemi łzyrokół miał, dzis ledwo zfwą ołobę ziemie ma. [...] oto ten wczora ludźmi władał, á dzis wšitci niem władną. *BielŻyw 164 (2)*; *MiechGlab 56*; *WróbŻółt 67/34*; *MurzHist O*; *MurzNT Luc 21/4*; *LubPs cc5v*; *KrowObr 111v (2)*; *Leop 4.Reg 20/17 (2)*; *OrzList h3v*; *BibRadz *5 (2)*; *OrzRozm H4v*; *BielKron 16v (2)*; *RejAp 25 (2)*; *GórnDworz Pv (6)*; [*rozumieć mamy*] że óno piérwłze piłánié/ y ototo wtóre/ o mierzánium łaná/ nic łye iedno od drugiego nie odłtrzela *GrzepGeom L4v*; *HistRzym 4 (2)*; *RejPos 27v (10)*; *BudBib Ex 11/8*; *BudNT Ff6*; *CzechRozm 131v (2)*; *PaprPan B4*; mowiąc: inego łyná day do łzkoły/ á na tym pieniędzy nietrác: bo ten oto pętko vmrze. *SkarŻyw 470*; *NiemObr 80 (2)*; *KochProp 9*; *PaprUp E3v (2)*; *ActReg 89*; *OrzJan 98*; *LatHar 52 (2)*; mowiąc: Pánié/ oto ten ktorego miłuielz/ choruie [*ecce guem amas infirmatur*]. *WujNT Ioann 11/3 (6)*; *GosłCast 64*.

»(a) oto (i) teraz« [*szyk 26:17*] (43): *BierEz P4*; *LibMal 1543/72*; *HistAl C8*; *LubPs T5v*; *KrowObr B2v*; nie mądrzeš łobie począł/ Oto y teraz [*et nunc quidem*] przemogłaby moc moiá/ żebym ci to oddał *Leop Gen 31/28*; Rzekłá do Abrámá/ Teraz oto [*Ecce nunc*] znam że mi Pan nie dał ábym rodzić mogłá *BibRadz Gen 16/2 (12)*; *KochZg A4*; *OrzQuin N4v (3)*; *RejAp 138v*; *RejPos 63v*; *HistLan C2v (2)*; *BudBib Ex 3/9 (6)*; *CzechRozm 14*; *KarnNap D4*; *KochPs 50*; *CzechEp 14*; *PaprUp G4*; *OrzJan 98*; *WujNT Ioann 11/8 (4)*; Atoż ter az [!] załłone odmykam [...] oto teraz tego dowodzę com łprzodku obiecał. *WysKaz 19*.

»(a) tu oto« [szył 16:13] (29): *PatKaz III* 126; *LubPs* P6 (2); *KrowObr* 41v; z nami ktorzychmy dziś tu oto wżyfy lą żywi [*nobis ipsis hic hodie universis viventibus*] *BibRadz Deut* 5/3 (3); *OrzRozm* H4v (2); *Prot* Bv; *RejAp* 176; *RejPos* 88 (6); *HistLan* ktv; *HistHel* B4v; *BudNT przedm* d; *SkarŻyw* 165; *CzechEp* 113 (3); Lecz mowię wam/ iż oto tu więtfzy ieft niż kościoł [*Dico autem vobis, quia templo maior est hic*]. *WujNT Matth* 12/6 (4); *WysKaz* 17.

Frazy: bibl. »otom ja przeciw tobie« (1): tak mowi Pan Bog/ Otom ia Tyrze przeciw tobie [*Ecce ego super (marg) venio contra (-) te*; Owo ia na cię *WujBib*]/ á przywiodę ná cię wiele narodow *BibRadz Ez* 26/3.

»oto masz (macie)« [szyk zmienny] (6): *LubPs* gg2; *KrowObr* 92v; *Dona* adsunt tibi a Phaedria, Oto małz dary od Phedriałzá. *Mącz* 429d; *Małz* oto W.M. rowne towarzyftwo/ páná Wapowfkiego/ páná Myłzkowfkiego/ páná Derfniaká *GórnDworz* B8v; *RejPos* 118v (2).

a. *Z elipsą orzeczenia lub łącznika (60)* : *PatKaz II* 82v; O Boże wífak oto żywot moy nye táyny tobye *LubPs* O2 (2); *KrowObr* 210v; Oto wífyfy niepráwiedliwi [*Ecce omnes iniusti*]/ á nikczemne wczynki ich *Leop Is* 41/29; *BibRadz Is* 17/14; Czwarťa rádá Seymowa ieft około hándlow [...]/ oto drogość v nas wielka *OrzRozm* S4v; *BielKron* 66 (4); *GrzegRóżn* H2; *GórnDworz* R (2); Y rzeczeńsz w fercu twoiem/ [...] oto ia [*En ego*] opuřczóna *BudBib Is* 49/21 (7); *BudNT Hebr* 2/13; Oto Adam ítał fie iáko ieden z nas. (*marg*) Oto Adam iáko ieden z nas. (-) *CzechRozm* 17 (4); *KochPs* 56; *SkarŻyw* 188 (4); wżytko fie wydáło W Krákwie: niewiém mamli lám y ípułzłotęgo: Wífakże oto pięć grofzy *WyprPl* C2v.

Połączenia: »a oto« (10): *Leop Luc* 19/2; *BibRadz Act* 8/27; rzeczeńsz: niewolniká twego Iáákobá/ dar ieft posłány pánu memu Ezawowi: á oto [*Et ecce*] y lám zá námi. *BudBib Gen* 32/18 (4); *BudNT Luc* 23/50; *LatHar* 726; á moc Páńka byłá ku vzdrowieniu ich. A oto mężowie niołacy ná łózku człowieká ktory był ruřzony powietrzem: y ízukáli [*Et ecce viri portantes ... et quaerebant*] iákoby go wnieść *WujNT Luc* 5/18 (2).

»oto już« (2): *PatKaz II* 74; przyřtąpił do drzwi Oycá íwego/ y [...] plákał mowięc: Pánie Iezu Chryřte nieopuřczay mię/ oto iuřz dom Oycá mego/ ktorys mi vkazał. *SkarŻyw* 134.

»oto on« (1): Oto ci z dáleká przyidą á oto oni [*et ecce illi*] od pulnocy/ y od Morzá/ á ci z ziemie od południá. *Leop Is* 49/12.

»oto ten(ci)« [szyk 2:2] (4): *LubPs* X4; *CzechRozm* 133v (2); iáko oni stárzy patrefowie mowili: y ten oto Dionifius pořednieyfzy z nimi. *CzechEp* 416.

»(a) oto teraz« [szyk 4:1] (5): poznałám brátá íwego/ á oto teraz ciebie fyná [á ninie ciebie fyná *HistAl* 1543/37]/ od niego ze mnie narodzonego. *HistRzym* 37; *BudBib 1.Reg* 12/13 (2); Otoż teraz czás przyięmny: oto teraz dzień zbáwienia [*ecce nunc dies salutis*]. *WujNT 2.Cor* 6/2; *SkarKaz* 4b.

Frazy: bibl. »oto ja do ciebie itp.« = *jestem przeciw tobie* (5): rzeczeńsz žiemie Izraélfkiey To mowi Pan Bog. Oto ia do ciebie [*Ecce ego ad te*; Owo ia do ciebie *WujBib*]/ á wyrwę miecz moy z pořzew iego/ y zábiję w tobie ípráwiedliwego y niepobożnego. *Leop Ez* 21/3 (2); Tak mowi Adonái Iehowá/ Oto ia do pářterzow [*Ecce (marg) venio (-) ego ad pastores* Oto ia lám ná pářterze *WujBib*]/ [...] wytracę ie *BudBib Ez* 34/10 (2).

bibl. »oto ja naprzeciwno tobie« (1): Oto ia náprzećiwko tobie pyłzny [Ecce ego ad te superbe Vulg Ier 50/31; Oto ia do ćiebie hárdy Leop; Owo ia do ćiebie hárdy WujBib]/ mowi Pan Bog zsałtępow [!] KrowObr 34v.

C. Poprzedza wyjaśnienie, przykład komentarz, uzasadnienie, odpowiedź; ecce Vulg, PolAnt (1086) :
Po odzieniu goście raczą: Dudek oto iż czubáty/ [...] Przeto go wyżłzey poładzą. BierEz P (2); Widzicie ijże nitz niemożem pomotz/ oto włłytek lud za niym ijdzie. OpecŻyw 72 (5); PatKaz II 21 (21); PatKaz III 90; HistJóz D3 (2); WróbŻołt Bv (12); ZapWar 1553 nr 2685; GliczKsiąż 12; LubPs Iv (8); tho wy niewiećie/ co łie fwámi dzieie/ oto was Antykryłt opánował KrowObr 96v (7); Leop *B2 (7); Gdźieź wđdy iełt Sará żoná twoiá? A on odpowiedźiáł/ Oto [Ecce] iełt w namiećie. BibRadz Gen 18/9 (6); OrzRozm G3v (2); BielKron 64 (3); KwiatKsiąż A4; OrzQuin Aa2; RejAp 2v (59); GórnDworz B5v (2); Pánie Boże włzechmogący/ thoć tento człowiek tobie wiele winien: Otho iáko kráfný á iełth możny y przyiemny. HistRzym 52 (5); A czegoż łzukamy v tego łwiátá nędznego? Oto pracey/ kłopotu/ á zátрудnienia/ zniewolenia myłli łwoich RejPos 316v (24); RejZwierc 141 (2); BudBib Ex 7/17 (7); HistHel B3; BiałKaz H3; BudNT przedm c3 (5); CzechRozm 15 (7); PaprPan G3v; KarnNap C3; ModrzBaz 139v; Oczko 10; Broń mię [Boże] [...]. Oto ná gárdło moie táiemnie czyháią/ Oto rádeę/ y zchadzki co dźień o mnie máią KochPs 85 (6); SkarŻyw 135 (4); Co iákoby było y przez ktore ná imię Krole [...]: oto ie tu krotko przed oczy wyłtáwię. CzechEp 376 (4); NiemObr 18; KochEpitCat 109; ReszPrz 97; BielSen 10 (3); ArtKanc P7v; GórnRozm A (2); PaprUp E2 (2); ActReg 72 (2); GrabowSet S2; OrzJan 26; LatHar 241 (9); Y wyżłedłzy łłudzy iego ná drogi/ zebráli włzytki ktore náleźli/ złe y dobre (marg) Oto y zli łą w kościele; á nie łámi dobrzy. (-) WujNT Matth 22/10 (42); WysKaz 3 (4); SiebRozmyśl [M]; WitosłLut A6v; SkarKaz)(3 (2); CiekPotr 89; GosłCast 45 (2); RZecz to [wywrózenie przyszłego męža] iełt bárzo trudna [...]. Ot łam trudność iey bráćie/ widziłz iák ná oko/ Iże przed wielą ludźi zákryta głęboke. PaxLiz C; SzarżRyt A.

W pozycji po spójniku wprowadzającym zdanie podrzędne (254): Niedziwuy że łie tedy człowiecze gdy cie diabeł kufi/ gdytz oto ij pán łam ráczyl znolitz iego pokuły OpecŻyw 38 (11); PatKaz II 47 (2); KłosAlg A2v; WróbŻołt 10/3 (12); MurzHist R3v; MurzNT 33v (5); LubPs A4 (9); Iułz tu teras przeć tego niemożećie/ ábyście tych oleiow/ zá Bogi niechwalili/ poniewałz otho klękaćie przed nimi KrowObr 84v (12); Leop *B2 (14); Ale wy rozwełelićie łię [...] w thym co ia łtwarzam/ Abowiem otho [Quia ecce] Ieruzálem łtwarzam iáko wełele BibRadz Is 65/18 (22); GrzegRóżn B2 (2); OrzQuin M2 (2); RejAp 12v (32); RejPos 1 (41); RejPosWiecz² 91 (2); HistLan A3v (2); wełel łię corko Cyiońłka/ bo oto [quia ecce] ia przyideę/ y miełzkać będą wpołszrodku ćiebie mowi Iehowá. BudBib Zach 2/10 (12); BudNT a3v; CzechRozm 27 (26); SkarJedn 246; Oczko 10; [Adam] rzecz: złęklęm łię głofu twego Pánie y łkryłem łię/ žem tełz oto nagi [timui eo quod nudus essem Gen 3/10; złęklęm łie/ przeto žem iełt nagi WujBib]. SkarŻyw 262 (2); CzechEp 30 (10); Izaż tho nie iáwne obładzenie/ gdy oto wymyłły ludzkie wiárá názywáią NiemObr 131 (5); BielSen 15; PaprUp L3v; OrzJan 121; LatHar 150 (3); Zal mi tego ludu: iż oto [quia ecce] iuż trzy dni trwáią przy mnie/ á nie máią coby iedli WujNT Mar 8/2 (18); WysKaz 47; KlonWor 27.

W pozycji po zaimku względnym (72): raczy mię wyłłuchatz w mé prozbie/ ktorątz oto iuż po trzećie dźiałám. OpecŻyw 100v; PatKaz II 33v (2); PSzenicza wedłóg łłaka iełt pokarm [...] przyrodzeniu [!]

Człowiczemu podobny, abowiem iako otho człowiek iest w swoiey ofobie ciepły á wilgotny/ Takież też y pšzenicza *FalZioł* III 25a; *LubPs* A5 (3); *KrowObr* 41v (6); *BibRadz* *3v (3); *OrzRozm* A4 (2); *BielKron* 69; *RejAp* 82v (2); iefliże tho chcefz błogofławieńftwo odnieść ná łobie/ iákíe oto flifzyfz było dane tym fwiętyym Apoftołom Pánfkim *RejPos* 209 (15); A pewnie że y ty [córki] dwie ták fie fprawowały/ Co oto oycá fwego chowác fie zbraniály. *HistLan* B4 (4); *CzechRozm* 4 (8); *Oczko* 23v; *CzechEp* 89 (8); *CzechEpPorz* *2v (2); *GórnRozm* Ev; *GostGospSieb* +3v; Bo iuż bez duŕze/ co oto był zdrowym *GrabowSet* S2v; A tey corki Abráámowey ktorą oto związał fátan [*quam alligavit Satanas*] od ośminaście lat/ zali nie potrzebá było od związku tey rozwiązać w dzień łobotny? *WujNT Luc* 13/16 (3); *SiebRozmyśl* K4v (2); *GostCast* 30 (2); *SapEpit* B3v.

Powtórzenia: »oto ... oto« (2): Ták iáko y tu iáwnie flifzimy s tey Ewányeliey fwiętey/ iz oto y Máttheufzá fwiętego bez wfzech zaflug iego/ [...] iz oto Pan ten [...] záwołác go do fiebie raczył *RejPos* 324v; Coż iefzcze dáley? Oto nálafzy cie á powoławfzy cie zá łobą/ otho cye iefzcze ktemu obiecuie vczynić Apoftołem fwaim *RejPos* 327v.

Połączenia: »a oto« = *et ecce PolAnt, Vulg* (12); *RejPos* A6 (2); Y pożerały kłofy fzczupłe (one) fiedm kłofow [...] pełnych/ y ocknął fie Fáráon/ á o to [*et ecce*] fen (był.) *BudBib Gen* 41/7 (6); *BudNT Luc* 1/32[36] (2); *WujNT Luc* 1/36 (2).

»aby (a. iz(e)by, żeby) ... oto« = *ut autem ... ecce Vulg* (15); *Leop Iudith* 6/6; *RejAp* 159; A iżbychmy fzyrzey o tym zrozumieli/ oto wnet mamy Ewányelią thych fwiętych fłow iego *RejPos* 287; *WujJudConf* 12v; co ábyś wiedział dowodnie/ otóc krótko powiem. *Oczko* 29v; Odpowiedział [...]: ále żebyś nie rzekł ifz cię fluchác nie chcę/ oto vczynię co każeŕz *SkarŻyw* 211; *CzechEp* 248 (5); *ArtKanc* A5; *LatHar* 264; *WysKaz* 33; *SiebRozmyśl* F3.

»ale oto« = *sed ecce PolAnt, Vulg* (18); *BibRadz Ier* 7/23; *RejAp* 38v (3); gdziefz tu nádzieie fzukác? Ale oto wnet maŕz pewną náukę Páná fwego/ vczyn ták iáko tu rokázowác raczy ludowi fwemu *RejPos* 158v (9); *RejZwierc* 161; *BudNT Act* 13/25; *KochPs* 195; *WujNT* 358 (2).

»(a) iz ... (tedy) oto; [że ... ot]« (10); *Diar* 38; *RejPosWiecz*² 91; *CzechRozm* 47v; *SkarŻyw* A4; A iż tákíe iest fłowká tego znáczenie/ oto fie tego náuczyc może o nim I.M. z tych ŕwiádectw pífmá ŕ. *CzechEp* 201 (6); [Teraz [*ludzie greckiej wiary*]/ że ich tykáią we wfzytko winuiác [...] rádži nie rádži ot fie ozywáią Przez mię *BronApokr A*].

»jako(ż) (...) (też) oto« (22); *MurzHist* V3; *MurzNT* 88v; *KrowObr* 82; *BibRadz Zach* 14/15; *GrzegRóżn* Hv; *RejAp* 21v (3); *GórnDworz* O4v; *HistRzym* 3; gdyż nie iest [*królestwo boże*] ná ludzkich wymyflech záložone á fundowáne: ále iáko oto Prorok s. przypomina/ iz iest iáko mocna fkalá *RejPos* 313 (8); *GrzegŚm* 42; *WujJudConf* 220v; *WujNT* 152 (2).

»jesli (a. -li) ... oto« (6); *BielKron* 249 (2); A chcefzli go przefpieczniey przyiác do tego nędznego przybytku twoiego [...]/ oto wnet maŕz przed oczymá thwemi on fwięty teftáment iego *RejPos* 87v; *RejZwierc* 196v; Oftátek [...] iuż wy Concluduieicie/ á ofáđicie fámi/ álbo iefli nie vmiecie/ oto Argumentá maćie *WujJud* 127; *SkarŻyw* 4.

»oto już« [*szyk* 25:7] (32); *OpecŻyw* 100v (4); *PatKaz II* 23; *WróbŻołt* 58/4; *LubPs* B3v; *KrowObr* 218v; *Leop Is* 42/9; *BibRadz Gen* 18/13 (2); Ale áżeby fye nam niemiefzkáło/ bo iuż oto ná Niefzporzy zwónią/ ty téż Pánie Orzechowfki/ czyn co maŕz czynić *OrzQuin* O2v; *RejAp* 142v (2); *RejPos* 176

(4); *RejPosWiecz*² 95v; *CzechRozm* 31v (2); mowili/ żefmy fą zdálekíey ftrony/ otófmy iufz ná drodze zdárli fzáty y boty *SkarŻyw* 503 (3); *CzechEp* 105 (5); *KmitaPsal* A2; *WujNT Mar* 8/2.

»oto ... już« (1): Otoś nie wierzył Pánu fwemu/ iużeś dawno ofádzon. *RejPos* 147.

»oto on« [szyk 4:1] (5): iżby tym fnádníey ku prawdźiwemu poznániu Bożemu przychodzili/ [...] tedychmy im oto nieiáką pomoc y drogę vkazáli *BibRadz* *5v (3); *RejAp* 143v; pytay tych/ co mię fłucháli/ com ia do nich mowił, oto oni wiedzą [ecce hi sciunt *Vulg Ioann* 18/21; ćić oto wiedzą *WujNT*] com ia mowił. *LatHar* 730.

»(a) przeto(ż) (a. dlatego(ż)) oto« (9): *PatKaz II* 45v; A dla tegoż/ Oto [*Idcirco ecce*] im teraz vkażę/ á vkażę im reke [!] moię [...] y dowiedzą fię że imię moię ieft Pan. *BibRadz Ier* 16/21 (4); *GrzegRóżn* K3v; *BudBib Is* 29/14; *CzechRozm* A6v; Przeto oto [*Ideo ecce*] ia połyłam do was Proroki [...] / á z nich niktore zábijecie [...]; áby przyfzła ná was wfzytká krew fprawiedliwa *WujNT Matth* 23/34.

»(a) oto tak(ze)« [szyk 14:7] (21): *WróbŻółt* 127/4; A thák oto mowił Semei [*Ita autem loquebatur Semei*] láiąc Krolowi: Wynidź/ wynidź męzu krwey [!] *Leop 2.Reg* 16/7; *BibRadz* *5 (3); *GrzegRóżn* K3v; *RejAp* 27v (3); *GórnDworz* Q2 (3); *RejPos* 264; *BudNT* Ii3v; *CzechRozm* 139v (4); *CzechEp* 89 (2); *WerGość* 247.

»oto takowy(ć) (a. taki)« [szyk 2:1] (3): Thákoweć oto fą poczátki [*Istae generationes*] niebá y ziemie *BibRadz Gen* 2/4; A táiemnicá tych fiedmi gwiazd [...] y fiedmi fwieczników złotych/ otho táka ieft. *RejAp* 15; *RejPos* 17v.

»oto (...) tam« [szyk 4:1] (5): *RejJóz* D7; *LubPs* dd2v; fzukay tám w domu Iudy człowieká nie którego/ Saulá imieniem/ á rodem s Tárliey/ ábowyem otho thám ieft ná modlitwie. *RejPos* 283; *BudBib 3.Reg* 14/2; Pan rzekł/ idź do Sárepti/ Sydońkíego miáftá/ A tám cie oto przyymie/ iuż iedná niewiáftá. *HistHel* Bv.

»oto ten(ci, -że)« [szyk 53:13] (66): Abociem Ian fwiety ducha fwiętego napelńiony/ napelnil fwą matuchnę/ [...] a ftegoż oto [*Elżbieta*] prorokuie *OpecŻyw* 11 (4); *PatKaz II* 56 (2); *PatKaz III* 148v; *WróbŻółt* 58/8; *MurzHist* V3; *MurzNT* 88v (2); *LubPs* V5v; *Leop 3.Reg* 3/27 (2); Pytay tych ktorzy fłucháli com im mowił/ ćić oto wiedzą [ecce, hi sciunt] com ia powieðał. *BibRadz Ioann* 18/21 (4); *OrzQuin* M2; *RejAp* 67 (2); *GórnDworz* O4v (6); *RejPos* 3v (6); *RejPosWiecz*² 91v (3); *RejPosWiecz*³ 99; *HistLan* E2 (4); *RejZwierz* 44v; *WujJudConf* 12 (2); *BudBib* C; *BudNT* Kk8; *CzechRozm* 56 (9); Wielkíey nienawiści godni fą otoći/ ktorzi [*isti, qui*] dla ledá przyczyn/ trudny czynią do siebie przyftęp *ModrzBaz* 90 (2); *Oczko* 17v; Co iż ták ieft [...] / oto tym tego dowodzę. *CzechEp* 309 (2); *NiemObr* 134; *GórnRozm* Ev; *WujNT* 267 (2).

»oto (i) teraz« (7): Bluźnierftwo powiedziáł I cófz daléi świádków za potrzebę mámy? otóście terás bluźnierftwo iego fłyfzeli [*Ecce nunc audistis blasphemiam eius*] *MurzNT Matth* 26/65; *BibRadz 3.Reg* 22/23 (2); *RejAp* 144v; *CzechRozm* 47; *LatHar* 695; *WujNT Matth* 26/65.

»tu oto« [szyk 33:24] (57): Pan bog zachoway takiego [...]. (*koment*) Oto tu prorocftwo mowi iż człowiek miłofierny vydzie wiele złego. *WróbŻółt* N8; *GliczKsiąż* K2v; *LubPs* Z3v (5); *KrowObr* 82; *BibRadz II* 77a marg; *GrzegRóżn* Hv; *RejAp* 16v (11); *RejPos* 38 (22); *RejPosWiecz*² 91 (2); *HistLan* D2v; *BudBib I* 416d marg; *BudNT przedm* b2v (2); *CzechRozm* 91 (2); Miey wzor zdrowego

przepowiedania [...] w wierze y w miłości ktora iest w Chriftuście Iefuście. (*marg*) Oto y tu wiarę złącza z miłością [...] (-) *WujNT 2.Tim 1/12 (3); SkarKaz 384a.*

Frazy: »oto (...) masz (*a. mamy, a. macie, a. mają*)« [*szyk zmienny*] (58): *PatKaz II 29 (2);* Iaciem nieiest Bogini/ przeto telf vmnie nitze⁸⁰ niezukaycie/ oto P.B. macie/ ktory wżyftko może *KrowObr 154 (7); Leop Ier 38/5; OrzRozm E (2); RejAp 20v (5); GórnDworz O5; RejPos A6 (14); RejPosWiecz² 95v; Alebyś ták rzekł: [...] niewiem komu wierzyć. Oto nędzniku małz rádę á náukę Páńfką/ izći każe probowác ducha s prawdy RejZwierc 259 (3); WujJud 127; BudBib b3; BudNT Hh6v (2); CzechRozm 136v (2); SkarŻyw 4 (3); WujNT 407 (8); á czegoż trzebá więcey Adwerfarzom/ oto máią w pílmie Czyścíec. WysKaz 35 (3); Niewftydź fie/ biaległowy małz oto przy łobie/ Co drugim pomagáią/ pomogá y tobie GosłCast 28.*

»oto (jako) (...) słyszysz (*a. słyszymy, a. słyszeliście*)« [*szyk zmienny*] (161): *MurzNT Matth 26/65; KrowObr 181v; A s tegoż to morzá/ á s teyże to burzliwoścí oto fłyfzymy iz powftála była bestia o fiedmi głowach RejAp 105v (130); A czoż mu pomogła oná nędzna á mizerna mądrośc íego [...]. Oto fłyfzyłz co wczynił [...]/ zdrádził Páná fwego. Słyfzyłz też oto co fie z nim dáley sftáło w iáką rofpácz przyzedł RejPos [290] (19); GrzegŚm 28; RejZwierc 257v [2 r.]; BudNT przedm b3v; CzechRozm 27 (2); LatHar 695; WujNT Matth 26/65 (2); WysKaz 30.*

»oto (...) widzisz (*a. widzimy, a. widzicie*)« (34): *MurzHist V3; KrowObr 218v; OrzRozm P3v; GrzegRóżn Dv (3); wroc fie/ oto widzisz iz nie małz vbioru álbo odzienia fwádziebnego RejAp 184 (7); RejPos 176 (2); BudBib b2 (2); BudNT przedm a3v (2); CzechRozm 27v (5); WujNT 222 (7); ábyście ná dálfzy czás fpraw zbáwienia wálze⁸⁰ nie odkládáli/ bo oto ná oko widziécie że prawdá ono co Ewángelia mowi. Czuyécie wftáwiczníe WysKaz 47.*

α. *Z elipsą orzeczenia lub łącznika w orzeczeniu złożonym (35)* : rzekł Francifzek Co terás tacie/ iest ci to wybranych pociecha (zaśie mu oto wybrani na myśli) *MurzHist Gv*; rzekli do niego: gdzie iest Saráh zoná twoiá? y rzekł: oto [*Ecce*] w namioécie. *BudBib Gen 18/9*; Przytym ine iego przednie y oftátieczne fpráwy oto [*ecce*] nápiáne w kłięgach krolow Izráelfkich *BudBib 2.Par 35/27 (4); Odpuście. [Mar 11/25]* Oto nie dofyć ná lámey wierze: trzebá y odpufzczác tym co nas obrázili. *WujNT 167 (2).*

W pozycji po spójniku wprowadzającym zdanie podrzędne (1): WróbŻółt 91/10 cf Powtórzenie.

Powtórzenie: »oto ... oto« (1): Aby w krotce [!] zaginęli [...]. Quoniam ecce inimici tui domine: quoniam ecce inimici tui peribunt [...]. Bo oto nieprzyaciele twoi miły panie oto nieprzyaciele twoi zaginá á będą rozprofzeni *WróbŻółt 91/10.*

Połączenia: »a oto« (1): A oto w polach Tátárfkich/ Dón/ Wołgá/ Okká/ iáko nád podziwienie wody wielkié? *Oczko 7v.*

»jako (...) oto« (10): *KłosAlg E3; BibRadz 1.Par 28/7; GórnDworz E4v (2);* Gdyż tho miáfto [...] máfto nie káždy przezywał á odmieniał ie przezwífkiem swoim. Iáko też oto y dziś náfze nędzne Konftántinopolim/ ktore pirwey było zwano Bizáncium. *RejPos 300; JanNKarGórn Hv [4 r.] (5).*

»oto już« (2): *RejPos 305v*; rzekła do corki: podzwá oto iufz wieczor? *SkarŻyw 224.*

»oto tak« (2): *Ianv[szowski:] Pan Górnicki ma z circumflexem, oto ták/ m̂ n̂. JanNKar Fv (2).*

»oto ten« [*szyk 4:1*] (5): *GórnDworz H8v; A ták y ty wízytki [figury o 6 węglach] tákiż rozdźiał máią/ iáko y ototy co fą o piáci węglách. GrzepGeom D3; iáko poftány był ieden z nich [aniołów]*

dlá Abráhámá/ drugi dla prowadzenia Lotá/ á ten oto dla podwrocenia Sodomy. *CzechRozm* 42v; *JanNKarGórn Hv* (2).

»oto teraz« (2): Bo ták mowi: Wyfluchałem cie czáfu przyiemnego/ y rátowałem cie w dzień [!] zbáwienia: Oto teraz czás przyiemny/ oto teraz dzień zbáwienny [*Ecce nunc tempus acceptabile ecce nunc dies salut is*] *Leop 2.Cor* 6/2.

»oto tu« (7): Nie zabijay ich [...]. (*koment*) Oto tu prorocztwo o żydziech, iż ich niemaią zabijac *WróbŻółt S6v* (4); *JanNKarGórn Hv* [3 r.].

Fraza: bibl. »oto przed Bogiem« = *świadczyć wobec Boga* (2): A to co wam piżę/ oto przed Bogiem/ żeć nie kłámam [*ecce coram Deo quia non mentior*]. *Leop Gal* 1/20; *WujNT Gal* 1/20.

β. *Poprzedza wyjaśnienie nawiązujące do tekstu wcześniejszego, z elipsą łącznika w orzeczeniu: to jest* (28) : Pyerwíche yey [*Maryi*] narodzenye bylocz ízwyczajnošczy w przešrzenyu boškyem/ oto yey nayuyířcha doštoynořcz yřz ona narodzona škrola nayuyířzego *PatKaz II* 42v (4); Pan bog iawnie przydzie bog nas nie będzie milczáł. (*koment*) Oto prorocztwo, iż pan Iešus na řád ma przyřc iawno. *WróbŻółt Q3v* (17); *Krzeřt was zbawia*. [1.*Petr* 3/21]) Oto iářne mieyřce przećiw dziřieyřzym řektarzom. *WujNT* 804 (7).

D. *Wskazuje na wynik, konsekwencję, rezultat, podsumowanie, wnioszek; ecce Vulg, PolAnt (136) :* *BierEz* O4v; *MurzHist* L2; Woliřz ćirpyeć ty przemory/ Schowáć ten grořz do komory/ Niřby řwiátá záżywáľá/ Weřoľa z ludźmi bywáľá/ Otoř wyřchľá czarna chuda / Chodziřz iákoby obľudá/ Otoř s przemorow zemdláľá/ A z obyczáiw zbábiáľá *BielKom F*; *LubPs* T5 (3); A mnieř nie daľ pľodu: otho [*et ecce; á tak BibRadz; ále oto WujBib*] od řługi mego wychowániec/ dziedicem moim będzie. *Leop Gen* 15/3 (3); *RejFig* A5v; *BibRadz Tob* 11/11 (3); *BielKron* 137; *RejPos* [108]; wyrzawřzy řyná řwego [...] pľakaľ mowiáć. Błogořľáwiony ieřteř o Boże/ [...] zmiľowaľeř řię nade mná/ oto widzę řyná mego Tobiařzá. *BudBib Tob* 11/11 (2); *BudNT Matth* 23/38 (2); *KochOdpr* C2v; Mężnieyřzyř ty [*Boże*]/ niř górní hetmáni: Oto zacni męże zwoiowáni. Zářněli w řen twárdy nie ockniony *KochPs* 112; *ŠkarŻyw* 81 (2); *CzechEp* 109 (2); *ActReg* 15; A ták ieřli kto w Chriřtuřie nowym ieřt řtworzenim: řtáre rzeçzy przeminęły/ oto [*ecce; á oto Leop*] řię wřzytkie nowe řtáły. *WujNT 2.Cor* 5/16[17] (5).

W pozycji po spójniku wprowadzającym zdanie podrzędne (9): wezrzy iakotz gorzko placze ij wzdychá/ až oto omdléwá. *OpecŻyw* 142v (2); *LubPs* A4v (2); á bezecne pijańřtwo/ do czeřožeř ty to mnie przywiodľo/ iż oto márníe/ a řromotnie gářľo dáć muřzę. *GórnDworz S7* [*idem WerGořc* 248]; *HistLan* Fv; *WerGořc* 248; *ActReg* 116; rzeçľá Mária: Wielbi duřzá moiá Pána [...]. Iž weyřzał na niřkoř řłużebnice řwoiey. Abowiem oto [*ecce enim*] otdáď błogořľáwioná mieř zwáć będą wřzytki narody. *WujNT Luc* 1/48.

Połączenia: »a oto« (29): *HistJóz* E2; *MurzNT Luc* 23/15; *LubPs* R6; *Leop 4.Esdr* 11 /44 (5); Widziałem wřzytki řpráwy ktore řá pod řłońcem/ á oto wřzytki rzeçzy řá proźne *BibRadz Eccle* 1/14 (3); *RejPos* 233v (3); *BudBib Gen* 6/12 (5); *CzechRozm* 38; *KochPs* 166; *KochJez* A2; *LatHar* 723; á ieřtem pořľan [...] iżbyçći to dobre pořeľřtwo odniořľ. A oto [*Et ecce*] (*marg*) A ták. Hebr. (–) będzięř milczáćym [...]: dla tego żeř nie wvierzył řłowom moim *WujNT Luc* 1/20 (6).

»ale (...) oto« (2): Dałem iej czás áby odřtápiľá od tego plugářtwá řwego/ á niechciáľá. Ale oto iá ia poľę ná řořzko ná iej *RejAp* 30v; *RejPos* 276v.

»dłatego (a. dlaczego) oto« (4): wyrzucę was z tej ziemi [...]. Dla tego otho [*Propterea ecce*; Przetóż oto *WujBib*] dni przychodzą/ mowi Pan/ y niebędzie więcej mowiono/ Zywie Pan kthory wywioldł fyny Iłráelłkie z ziemi Egiptłłkiey *Leop Ier* 16/14 (2); *BibRadz Ez* 25/9; *CzechRozm* 25.

»gdy ... oto« [*szyk 3:1*] (4): *GrzegRóżn Ev*; A thu dopirko gdy [...] vcieczelł sie do miłofierdzia iego fwiętego: oto iuż będziefł miał wielki cel á wielki łthopień do tej łłłki Pána fwego *RejPos* 116v (2); *HistLan* F2.

»gdzie ... oto« (1): A gdzye iuż łłow á wykretów nie dołtanie/ oto iuż walczą mieczem ogniem *RejAp* 163.

»i oto« (5): *BierEz* B4v; Ty łam wiefł iżec łi przeciwo mnie fałłzywe łwiádectwo opowiedáią/ y otho [*et ecce*] vmieram nic nie będac winná tych rzeczy *BudBib Dan* 13/43; *LatHar* 271 (2); *SiebRozmyśl* F3.

»iż (a. że) ... (tedy) oto« (10): *HistAl* L4v; Iż iefł przymierze miedzy mną y miedzy tobą [...]/ otoł łzłę dáry [*Foedus inter me et inter te ... ecce misi tibi munus*] *BibRadz 3.Reg* 15/19 (2); *RejAp* 38; *HistLan* E2v; A iż iuż teraz w łzołtym tyłłacu iefłelłmy od łtworzenia łwiátá [...]: tedy oto [...] iáłnie łie to pokázuie/ iż iuż przyłzedł Mefyálł. *CzechRozm* 165v (2); Ktoremu to vpadkowi/ że náłury náłze podległé łá bárzo/ oto łam lékárłłtwá im rozmáite podał *Oczko* 1v; *OrzJan* 18 (2).

»jeśli(że) ... oto« [*szyk 8:1*] (9): *Leop *A3v* (3); O łlepiKácerze/ oto Królá miéc w Polłłce nie będziefł/ iefłłize Káplána z Polłki wyrzuciefł *OrzQuin* X4v; Pan woła ná cię łłráłłziwym głółem łwoim: Iefłł łie nie obaczyłł oto przydę pętko á będę walczyłł s tobą *RejAp* 27v; *BudBib Ex* 8/2; *SkarŻyw* 4 (2); *ActReg* 50.

»oto już« (6): *OpecŻyw* 100v; *RejAp* 163; *RejPos* 116v (2); Iefłłł młody/ z tyłu łię łmierci zdráđłłwey obawiy: iefłłł łtáry/ otoł iuż w oczy lezie *SkarŻyw* 4; *LatHar* 568.

»ponieważ(że) ... oto« (3): *Leop Ez* 16/37; rzekł mu/ poniewazełł nie vsłuchał głółu Iehowy oto poydziefł ode mnie y zábijie cię Lew [*Pro eo quod non audisti in voce Domini, ecce tu vadens a me et percutiet te leo*] *BudBib 1.Reg* 20/37 (2).

»(ponieważ ...) przeto(ż) oto« (8): *BibRadz Ez* 25/7; *HistRzym* 23v; ponieważ [...] ráduiefłł łię [...] z (vtrápienia) ziemi Iłráelłkiey. Przetó/ oto [*Pro ... Idcirco ecce*] ia [...] dam cię ná rozchwycenie narodóm *BudBib Ez* 25/7 (4); *CzechEp ktv*; żaden z nas nie miał nic náđ cię mądrołłcią [...]. Przetóž oto łkłáđáiąc ręce łwoie do łiebie wyłciągamy *OrzJan* 99.

»skąd (a. stąd) oto« (6): Iefłłłby łie też brát twoy [...] podwođził ku chwale Bogów cudzych [...]. Tedy [...] go zámoduy (*marg*) łkąd łie oto okázuie/ iáko iefłłł rzecz obrzydłá bálłwochwálłtwo [...] (-) *BibRadz Deut* 13/9 (2); *RejPosWiecz*² 92v; *CzechRozm* 37 (3).

»tak(ci, -że) (...) oto« [*szyk 3:2*] (5): Ktoby záł był ieden z odrzuconych/ mułł być potępion [...]. Takci oto łłradny Spiéra łám łiebie potępia *MurzHist* G4 (2); *KrowObr* 222 (2); *RejPosWiecz*² 92v.

»oto ten« (1): Ogarnęłł mnie od prawice łzczefłłcie łwiata tego, z lewice niełzczefłłcie, [...] z gori dułłny nieprzijaciel, z dołu ciało, z łercza złe myłłli. Oto ci nieprzijaciele mnie ogarnęłł *WróbŻółł* [K7].

»teraz oto« (1): niechcą záłłowác trápienia Iozefowe^g. A dla tego/ teraz oto [*Quaproter nunc*] przeniełłieni bęđá z pierwłłzemi wiefłłłłmi *BibRadz Am* 6/7.

Fraza: »a oto macie (masz)« [szyk zmienny] (3): *OpecŻyw* 105; gdyżecie thák wytrwáli w ftałosciach fwoich/ dla imieniá mego/ á oto macie on wdzyęczny iurgielt wálz *RejPos* 263; Zá twoimi cnotámi Pánnę požádaná/ Małz oto przy twym boku/ złotem przyodzianá. *SapEpit* B4.

α. Z elipsą orzeczenia (5) : Swieczky/ Błáleyky/ Paczorky [...] Nuż Mirra/ Gadzijdło/ Złoto Agnus też Dei oto to Czom zawzdy nołfył przifobie *RejKup* aa8; *BielKron* [852]v.

Połączenie: »a oto (teraz)« (3): Widziałem niezbożniká [...] kwitnącego iáko bobek zielony. Y mináł/ á oto go nie [et ecce non ipse (marg) fuit (-)] *BudBib Ps* 36/36[37] (2); A oto teraz ręká (marg) pomftá ábo plagá. Hebr. (-) Páńfka [Et nunc, ecce manus Domini] nád tobá *WujNT Act* 13/11.

2. Uwydatnia, podkreśla (538) :

A. Uwydatnia perswazję, sprzeciw, pretensję; obawę, wyrzut, żal: przecież, nawet, ale; ecce, en *Vulg, PolAnt* (74) : wilk záwołał/ Zły nędzniku cóś vdziáłał: Otoś tym człowieká zábił. *BierEz* R3v (2); *OpecŻyw* 32v (4); yála rzewno plakacz rzekáčz Otom ya nanyełczáłznyeyfza nyeuyafła nyepłodna wzgardzona *PatKaz II* 63v; *WróbŻołt* 73/10; *SeklKat* A4v; *RejKup* g4 (2); Powiedz mi/ wtzym ieltheście rozni od Pogánów? Oto pogáni obrázy ftáwiáiał/ wy takielz ftáwiaćie *KrowObr* 113v (4); *RejWiz* 160v; *BibRadz Gen* 15/3 (2); iákmiarz wftytkiego fwiatá pánem będąc/ przyłzedłem oto ná łotrzyká wychowáncá fwego/ iż z iego przyczynny dułżę teraz wypuścić mułżę *BielKron* 251 (3); *GórnDworz* T2; *HistRzym* 37 (3); *RejPos* 38 (2); *GrzegŚm* A3v; *BudBib Lev* 10/18 (3); Piát zálię fpytał go mowiac/ Nic że nie odpowiedałz? Oto iáko wiele świadczą przeciw tobie [vide quanta te adversum testantur]. *BudNT Mar* 15/4; *CzechRozm* 159v (2); á gdzie tá ziemia opływáiaćca mlekiem y miodem? otoś nas záwiódł zdraycá. *SkarŻyw* 483 (6); *StryjKron* 130; *CzechEp* 50; Synu/ przecześ nam ták vczynił? oto [ecce] óćiec twoy y ia záłófni fzukálichmy cię. *WujNT Luc* 2/48 (2); *CiekPotr* 36.

W pozycji po spójniku (1): á máłałz fie wam to zda przykrzyć fie ludziom/ że fie też oto y Bogu przykrzyćie *CzechRozm* 131v.

Połączenia: »a oto« (10): *BierEz* H4v; *MurzNT Luc* 23/14; Pánie Boże/ á więceś tedy podfśedł lud ten [...] mowiac: Będziećie mieć pokoy: á oto [et ecce] przeniknął miecz áż do dułfe? *Leop Ier* 4/10 (2); *BudBib Ex* 7/16; *SkarŻyw* 101; *LatHar* 723; *WujNT Luc* 23/14 (2). Cf »a oto teraz«.

»oto ... a (wždy)« (9): *BierEz* L2v; *OpecŻyw* 56 (3); *OrzList* e; *BibRadz Iudic* 14/16; rzekł: oto mi Doktorem zołtać każá/ á ná ten vrząd godnym fie nie czuię *SkarŻyw* 201; *BielSen* 18; rzekł oycu fwemu: Otoć ták wiele lat fłużę [...] á [Ecce ... et; Oto ... y Leop] nigdyś mi nie dał kołżęćia *WujNT Luc* 15/29.

»i oto« (1): rzekł [...]: Izali nie then ielst/ ktorego Zydowie zá mordowác fzukáia? Y oto [Et ecce] iáwnie mowi á nic mu nie rzeká? *BibRadz Ioann* 7/26.

»jeśli ... oto« (1): Iż ielli nie odstápiśz od tych fprofných zwyczáiow [...] / otho Pan głofo ná cię woła/ ftrzeż fie *RejAp* 149v.

»oto już« (3): Pamiętáy ijżes mowił: trzecięgo dnia z mártwych wftanę. Oto iuż dzis trzeci dzień iakos fie gorzko rozłáčzył femná. *OpecŻyw* 163v; *Leop Iob* 19/3; rzekła iemu: Synu miły przecześ wierzył niewieście? Otho iuż zdrádzilaćie *HistRzym* 62v.

»a oto teraz« (1): Tys był moy ocietz [...] / a oto teráz k tobie wolám/ a ty niefłyfys. *OpecŻyw* 147v.

»wszakoż (a. aleć) oto« (3): *MurzNT Luc 22/21; LatHar 717*; Ten iest kielich teftament nowy we krwi moiey/ ktory za was wylan będzie. Wfzakoż oto ręká [*Verumtamen ecce manus*; Wfzákże iednak oto ręká *Leop*] tego co mię wydáie/ zemną iest ná ftole. *WujNT Luc 22/21*.

Fraza: »oto masz« (1): przecześ tak barzo smutny? Oto maż rofkofzne karmie *HistRzym 94*.

a. *Z elipsą orzeczenia* (1): Oto maż rofkofzne karmie/ oto y wefele wielkie [*Ecce optima fercula, ecce melodia suavissima*]; przecż fie nie wefelifz? *HistRzym 94*.

B. *Podkreśla przeciwieństwo, kontrast, sytuację przeciwstawną spodziewanej*: *ale, tymczasem; ecce PolAnt, Vulg (87)*; Miły pánie [...]/ day mi pieniądz: Pan oto/ że mu było czoś nie k mylli/ rzekł do vbogiego/ Dayże mi theraz pokoy *GórnDworz Q7v; HistRzym 28v*; Iam mniemiála żeby iuz nam [*ojciec*] był wfzytko dáć miał/ A on otho áni wiem gdzye tho był záchował. *HistLan D*; Nálfzá síew była w gorzkości: Oto zdárzył pan/ że y my Z wefelem smopy nošimy. *KochPs 191; SkarKaz 515b*.

W pozycji po spójniku (2): *SarnUzn F7*; Ezáialz o lámym Bogu pierwey świadczył/ iż on iest zbáwicielem/ oprócz ktorego zbáwiciela inżzego niemálfz: áżci oto potym ániółowi to przypifuię *CzechRozm 54*.

Połączenia: »a (wždy a. przecie) oto« (29): zľubilo fie twé bołkie dobrotliwofci/ człowieka [...] ftworzitz/ aby smami byl twé chwaly vczeńnikiem/ a oto wflytci na potępienie ijdą *OpecŻyw 1 (4); MurzNT Luc 11/31 (2); Leop 2.Cor 6/9; BielKron 126v; RejAp 165v; [nasłuchali się byli]* że iego krolestwo święte nie miało być wedle fwiáthá tego/ á wždy oto oná myll omylnego człowieczeństwá ich/ więcey fie ciągnie zá fwiátem *RejPos 313v (3); HistLan B3v; BudBib Ez 30/21; BudNT Apoc 1/18; CzechRozm 31v (3); NiemObr 134; WerGośc 222*; Ale we wfzytkim ftawmy lámymch siebie iáko łudzy Boży [...]; iákoby zwodnicy/ áno prawdcíwi: iáko nieznáiom/ áno znáiom: iáko vmierájący/ á oto żywiemy: iáko pokaráni/ á nie vmorzni: iáko smętni/ lecz záwłze wefeli [*ut seductores et veraces, sicut qui ignoti et cogniti, quasi morientes et ecce vivimus, ut castigati et non mortificati, quasi tristes semper autem gaudentes*] *WujNT 2.Cor 6/9 (7); SiebRozmyśl 12; SkarKaz 118b*.

»oto ... a (wszakoż a. wždy)« (22): oto łgrzefłyl niešprawiedliwy a za to łkárán šprawiedliwy *OpecŻyw 134 (6); PatKaz II 33 (2); WróbŻołt 118/61; Leop Iob 19/7 (5); OrzRozm Ov; HistRzym 28v; BudBib 3.Reg 8/27; StryjKron 121; SkarŻyw 532; LatHar 49 (2); WujNT Ioann 7/26*.

»oto ... aleć« (4): *OpecŻyw 95v; MurzNT Luc 22/31; BibRadz Is 60/2*; rzekł Pan: Symonie/ Symonie/ oto łzátan požádał áby was przešiał iáko pľzenicę: álem ia [*ecce ... ego autem*] prošil zá tobá áby nie vftála wiára twoia *WujNT Luc 22/31*.

»ale (a. lecz) (...) oto« (6): *LubPs N6; RejPos 34v (2); Oczko 5*; žyczę łobie [...] myšlenia o niebiełkich rzeczách/ ále oto mię znižáią rzeczy docześne/ y nieumartwione žądze. *LatHar 603; CiekPotr 4*.

»gdy ... oto« (1): Gdyłmy rozumieli/ że nic okrutnieyłżęgo Nie miały oczy widzieć nád śmierć przešławnęgo Hektorá/ oto vžrzá coš iefcze łrozłżęgo. *GórnTroas 53*.

»(a) oto teraz (a. dziś, a. ninie)« [*szyk 6:2*] (8): gdzie twé iest pozdrowienijé/ kdys mi Zdrowas rzekł: pełna miłofci/ otom ninijé smutku pełna ij bolełci *OpecŻyw 147 (7)*; Ten chleb nálfz ciepłyłmy wzięli ná ftráwę z domow nálfzych [...]/ á teras oto [*et nunc ecce*] zľechł y poplešniał. *BudBib Ios 9/12*.

»a tu oto« (1): Ondzie to znácznie ná Bogá lámego wložył [...]: á tu oto zás skutek tego synowi przyczyta *CzechEp* 203.

Fraza: »oto słyszysz (a. słychamy)« (2): *RejAp* 165v; *Mycieľmy/ to wieľz/ przed czáły wiekuiľtymi iľtotnie nie byli/ á wđdy oto ťlyľzyľz iźeľmy ľáľkę dárowaná mieli. CzechRozm* 31v.

a. *Z elipsą orzeczenia* (11) : Są w inľzych páńľtwách ná to wyľádzieni wymyľľkowie/ co tylko o tym myľľá iáľkoby zewľźáđ w domu przybywáľo: v nas ledwie oto Pan oćiec W.M. *GostGosp* +4.

Poľáczenia: »a oto« (5): *BibRadz Agg* 1/9; żeľ mi powiedziáľ iźebych miał pokuľy ćierpieć/ iáľkoby Iob/ á oto więcey niź Iob [*sicut Iob, ecce plus quam Iob*] *HistRzym* 129v; *BudBib Eccle* 2/1; *BudNT Matth* 7/4. *Cf* »a oto tu«.

»oto ... a (przedsie)« (2): *KuczbKat* 335; Oto trwoźliwy ťwiat á przedsie go miľuiá/ coź gdyby byľ ľpokoiny? *WysKaz* 11.

»oto teraz (a. dziś)« [*szyk* 2:1] (3): Y on to ieľť tzoľmy go w niedzielę przywitáľi/ gdyľmy kwiáľki iľ rozgi przed niľm miotáľi/ oto teráz zwiázán/ vbit iľ vplwán *OpecŻyw* 117v (2); *GórnRozm* H3v.

»a oto tu« (1): iź pokutowáľi [*Niniwici*] ná Ionaľzowe kazánie: á oto tu więcey niźli Ionaľz [*et ecce plus quam Ionas hic; á oto więťľfy niźli Ionaľz tu Leop*]. *WujNT Luc* 11/32.

C. *Uwydatnia rozkaz, życzenie, wezwanie, zalecenie, ofertę; ecce Vulg, PolAnt [w tym z imp (157)] (186)* : pocźáľ go weľelitz rzekáťz: Iozeffie ťľugo boźy nieľmęciľe oto/ ále ťie weľel *OpecŻyw* 5v; *ForCnR C*; [*Sybilla rzekľa*] Oto czefarzu ogláday to znamyá nanyebye/ a day bogu czefzcz *PatKaz II* 58 (2); *PatKaz III* 147 (2); *WróbfŻoľt* [oo8]v; Milcz oto a nie płacz pani *RejJóz* H6 (4); *RejKup Cv* (7); *KromRozm I* B2v; *BielKom* E3v; Podźmy oto [*venite; Podźćie WujBib*]/ á powiedźmy tę rzecź ná dworze Krolewľkim. *Leop* 4.Reg 7/9; *RejFig* Dd2; *BibRadz* 1.Reg 30/26; Oto ťie vnzay nęđzniku/ oto czyń pokutę *RejAp* 31v (8); *GórnDworz* P2v; *HistRzym* 21; *RejPos* 10 (16); *RejŻwierc* 47v (3); *BudBib I* 199c marg; *HistHel* C3v; *PaprpPan* Ff4v; *CzechEp* 267; [*do bębennicy*] Pómoź oto dobręy rzeczy/ A náľz taniac miey ná pieczy *KochSob* 58; *LatHar* 269.

W pozycji po spójniku wprowadzającym zdanie podrzędne (4): *RejPos* [77]v (2); *RejŻwierc* 264v; Gđzie oto zárázem/ niechay ťię káźdy bacźny y bogoboiny przypáťrzy/ ktora ieľť więťľza cześć Iezufa Chriľtuľá. *NiemObr* 119.

Poľáczenia: »ale (...) oto« (7): *BielKron* 247v (2); *GórnDworz* T4; *HistRzym* 62, *RejPos* 325v (2); Na to jej odpowiedziáľ Paris tymi ťľowy: „Nie używáľ przeciw mnie uszczepiľwej mowy! [...] Ale podźmy oto spać w spolnej życzliwości”. *KochMon* 34.

»gdy ... oto« (1): Panie gdy go winnem baczyľz [...] Oto day gębę wyparzyć Tak z oczyma za razem Kamieniem abo żeláźem *RejJóz* H3.

»jeľli (a. -li) ... (tedy) oto« (5): *Rzekľa/ [...] nie podobamlić ťie iá/ tedy oto z moich ťľuźebnych obierz ktora chcefź ku ťwey woli. BielKron* 458v; *RejAp* 27v; *GórnDworz* Z2v; moźećieli (mowiľ S. Antoni do Duchow zľych) á ieľli wam od Pána dana moc ieľť: oto mię maćie ziedźćie mię wam pozwolonego *SkarŻyw* 393 (2).

»oto (...) juź (teraz)« (8): *RejPos* 66 (7); ktory [*Dawid*] woľá ťrodze ná krole á ná kfiáźęťá: Oto iuź teraz krolowie ziemľcy vcźćie ťie á zrozumiewaycie woľá Páńľká *RejŻwierc* 42.

»oto ten« (1): Piotr rzecze. Day oto te żelazne ofęki/ á kaľz mię drápáć *SkarŻyw* 41.

»oto teraz« (3): *ECce nunc benedicite dominum* [...]. Oto teraz bogoślawcie pana boga wśzytci fludzy Boży. *WróbŻołt* 133/1; *LatHar* 62 (2).

»tu oto (już)« (2): A tu oto iuż obácź á fluchay pilnie co ten święty Pan vczynić raczył *RejPos* 235v (2).

Frazy: »oto masz (a. ma, a. macie)« (25): *FalZioł* III 15c; *RejJóz* P5v; mowycz otho małch klyucz do komori gośpodarłkyey tham othworzs *LibMal* 1551/163; *LubPs* A5v; *BibRadz Gen* 16/6 (4); *BielKron* 11 (3); Ktoby chciał trofzkę tego napoiu/ od kthorego ludzie śzáleią/ oto gi ma. *GórnDworz* V6v (2); *HistRzym* 29; *SkarŻyw* 14 (3); *MWilkHist* Fv; *ArtKanc* D9v (2); Oto macie łtrzemioná/ wybiérayacie łobie. *WyprPl* B (3); *WujNT Matth* 25/25; *WitosłLut* A2v.

»oto słuchaj(że) (a. słuchajcie)« [szyk zmienny] (76): Słuchayże oto fluchay moy miły brácie iáko thu Apoštoł piłze *RejAp* 66; Oto fluchaycie iáko woła ten borzący Lew/ [...] á iáko wam wiernym dzierzý othworzone kłięgi woley łwey *RejAp* 86v (54); Otoż fluchay iáko też Pan twoy [...] s tobą łie obchodźić raczył/ oto fluchay co powiádác raczył *RejPos* 327v (19); *RejZwierc* 256 (3).

α. *Z elipsą orzeczenia* (1) : oto ná dwa grofzá/ á proś Páná Bogá [...]/ ábych łie tu do łmierci nie wrocił. *GórnDworz* Q8.

D. *Bliskie wykrzyknikowi; uwydatnia pytanie, często retoryczne; ecce PolAnt* (11) : Thoć oto wezmę chleby moje [*Tollam ergo panes meos*; Więc ia wezmę chłéb mój *WujBib*]/ y wody moje [...] y dam ie mężom o kthorych áni wiem śkąd łą? *Leop* 1.Reg 25/11; Biádá temu ktory buduie miáłto ze krwi [...]. Oto izálifz [*Nonne ecce*] ná tákowe nie przydźie co od Páná załtěpow? *BibRadz Hab* 2/13; *GosłCast* 28.

W pozycji po partykule (a. zaimku pytajnym) (7): gdy mu [*u sądu*] przeciwney łtrony prokurator rzekł/ co ty oto łzczekałz. *GórnDworz* Q; *RejPos* 314v; Czemu łie oto nie vłtráfzyłz głófu Pánłkiego? *RejZwierc* 258v; *CzechRozm* 133v; *ActReg* 22; chćiey pomnieć ná to/ żeś mnie iáko złoto Vlepił: zaż proch zálię chcefz zemnie mieć oto? *GrabowSet* B; Albo otho nie widzifz [*Eneaszu*]/ co zá złą pogodę/ Vczynifz(y) báłwány prze wietrzną niezgodę. *PudłDydo* Bv.

Połączenie: »oto teraz« (1): A ty ktoś iefł co łądźifz blizniego Oto teraz (*marg*) Nułz teraz G. (–) [*Ecce nunc*; Nuż theż theraz *Leop*] wy co mowicie; Dziś ábo iutro poiedźiemy do tego miáłtá/ [...] ktorzy niewiećie co iutro będźie. *WujNT Iac* 4/13.

E. *Podkreśla nowość, zmianę sytuacji, nieoczekiwany jej rozwój; ecce Vulg, PolAnt, Mącz* (180) : *Ecce*, *Adverbium*, *Demonstrandi*, *repentinum aliquid insperatumve significans* [...]/ *Ecce*, *Oto*. *Mącz* 99a.

Połączenia: »a oto« (18): *Leop Ex* 19/16 (3); *BibRadz Ex* 14/10 (3); *RejPos* 48v; służył iáákob dla Rachele śiedm lat [...]. Y było poránu/ á oto [*et ecce*] byłá Leáh/ y rzekł do Labáná/ [...] czemuś mię ołzukał? *BudBib Gen* 29/24 (4); *BudNT Matth* 8/24; łtrzegą pilnie łwoich Krolow obie. A oto biała s tyłu przyłkoczyłá/ Murzynkę łcięłá/ ni łie obaczyłá. *KochSz* B4v; *LatHar* 693; *WujNT Matth* 8/24 (4).

»ale (a. lecz) oto« (4): To dobre/ á tego žal łtráćić. Ale oto Helenę widzę *KochOdpr* B (2); PRAWIEŚ mię wrocił od podwoiá Piekiełnéy furty [...]. Lecz oto znowu ná mię włtáli Swowolni ludźie *KochPs* 129; *GórnTroas* 59.

»ali(ć) oto« (6): otworzył drzwi/ áby przedfie ífedł w drogę: álic oto [et ecce] oná miłośnica á náložnicá ie⁸⁰/ leży przede drzwiami *Leop Iudic* 19/27 (5); *LatHar* 719.

»gdy ... (a) oto« (7): *BibRadz Iudic* 14/5 (4); *RejPos* [340]; A gdy rozwefelili ferce fwoie á oto [*Ipsis bonificantibus cor suum, et ecce*] miełczźanie [...] obłtąpili dom nieobyczaynie biiąc we drzwi *BudBib Iudic* 19/22; *WujNT Matth* 26/47.

»niżli ... oto« (2): Ale niżli dokończył fłow tych/ oto [*antequam ... et ecce*] Rebeka [...] wychodziła niofąc wiádro ná rámieniu fwoim. *BibRadz Gen* 24/15 (2).

»wtym oto« (1): Iezus ífedł zá nim/ y zwolennicy iego. Wtym oto [*Et ecce*; A oto *WujNT*] niewiáftá ktora dwánaście lath ćierpiáła krwawą chorobę/ przyłtąpiwłzy z tyłu/ dotknęła íe podołká ífáty iego. *Leop Matth* 9/20.

α. *Z elipsą orzeczenia* (5) :

Połączenia: »ale (teraz) oto« (2): Przeczżeś powieðał/ iż íeft fiołtrá twoiá? A thák ia wzięłem ia był íobie zá żonę: Ale teraz oto żoná twoiá [*Et nunc ecce uxor tua*]/ weźmi ia *BibRadz Gen* 12/19; *CiekPotr* 46.

»alic oto« (2): A gdy było rániuchno/ podniefli (Zydowie) oczy fwoie/ álic oto lud wielki [*ecce populus multus*; oto lud wielki *WujBib*]/ ktoremu niebyło liczby/ á oni noślá drábiny y tárány *Leop 1.Mach* 5/30 (2).

»a gdy ... oto« (1): A gdy on íefzcze mowił/ oto rzelza/ y ten ktorego zwano Iudałzem [...] przed nimi ízedł [*Adhuc eo loquente, ecce turba*; On tego íefzcze domawia: álic oto tłufzcza *Leop*]/ y przyłtąpił do Iefuía *WujNT Luc* 22/47.

a. *W opisach cudownych, niezwykłych zdarzeń, widzeń (także sennych) podkreśla zaskoczenie, nieprawdopodobieństwo; ecce PolAnt, Vulg (136) :* czterzy bełtyie wielkie wychodziły z morza [...]. Pierwłza iako lew [...]. Potym otho [*Et ecce*] druga bełtya podobna byłá niedźwiedziowi *BibRadz Dan* 7/5; *RejAp* 81; *BudBib Gen* 41/3.

W pozycji po spójniku wprowadzającym zdanie podrzędne (1): kthożby był rzełł Abráhámowi/ áby Sará miáła kármić íwemi pierśiámi íyná? gdyż oto [*quia*] w ítárości íwey porodziłám mu íyná. *BibRadz Gen* 21/7.

Połączenia: »a oto« (50): Matuchna z zwoleniki ítála pogłádaiątz w niebo [...]. A oto dwa anieli w biáłym odzieniu na powietrzu íe íjm vkázali *OpecŻyw* 174v (2); *MurzHist* N4v; *MurzNT Luc* 9/30; *Leop Ez* 43/2 (4); *BibRadz 3.Reg* 19/5 (5); *RejAp* 46v; *RejPos* 18 (5); *GrzegŚm* 61; Ano [*et ecce*] wiázáliłmy ínopy ná polu/ á oto [*Et ecce*] powłtał ínop moy y podniosł íię *BudBib Gen* 37/7 (9); *BudNT Matth* 8/32 (3); Twárdą íkálę przeráził: á oto z kámięniá Zdróy przeźroczyłty wypadł nowého ítrumieniá. *KochPs* 115; *MWilkJHist* [C4] (2); *WujNT Matth* 2/9 (15).

»ali(ć) oto« (5): *Leop 2.Par* 1/7 (2); *LatHar* 686 (2); wełzli [czarty] w wieprze. Alic oto [*et ecce*; álic *Leop*] włzytko ítádo wielkim pędem z przykrą wpáđło w morze *WujNT Matth* 8/32.

»gdy ... (a) oto (wnet)« (25): *OpecŻyw* 164; *MurzNT Matth* 2/19 (2); A gdy názáiutrz wftáli Azotczycy bárzo ráno/ á otho [*Cumque ... ecce*] Dagon leży ná twarzy ná źiemii/ przed Archą Páńłką *Leop 1.Reg* 5/3 (3); *BibRadz 3.Reg* 19/6 (4); Gdy iuz ten ítráźliwy głós pośzedł ná íwiát od tego

Anyoła świętego/ otho wnet liedm gromow poczęło mowić. *RejAp* 85v (4); *BudBib Dan* 7/8 (4); *BudNT Matth* 2/19; *WujNT Matth* 1/20 (6).

»i oto« (2): milczałem. Y oto [*Et ecce*] A oto *WujBib*] iákoby podobieństhwo lyná człowieczego dotknęło lie warg moich *Leop Dan* 10/16; *BudBib Gen* 41/18.

»oto już« (1): Pyerue uefele szwyat[a]tey anny yfz ona nyepłodną bądacz oto yufz począła dzyeueczką *PatKaz II* 76.

Fraza: »oto masz« (1): rzekły iey fiołtry: Oto małz ogień ná głowie: A oná zmiátác yi poczęła/ iáko iakie węgle. *SkarŻyw* 161.

α. Z elipsą orzeczenia (13) :

Połączenia: »a oto« (12): *MurzNT Matth* 17/5; *Leop Ez* 11/1 (2); Y vkażáło lie drugie známie ná niebie/ á oto śmok wielki á żółty/ májąc głow liedm *RejAp* 98v; Y widziałem niebo otworzone: á oto koń biały [*et ecce equus albus*]/ á siedzącego ná niem zwano wierny y prawdziwy *BudNT Apoc* 19/11; *CzechEp* 371; *WujNT Matth* 3/17 (6).

»alic oto« (1): á ono [zwierzę] mowi: Chodź á oglądaj. Alic oto Koń płowy [*Et ecce equus pallidus*; A oto koń błady *WujBib*]: y tego co siedział ná nim zwano Smierć *Leop Apoc* 6/8.

aa. Po czasownikach postrzegania (verba sentiendi) i ich pochodnych zdanie rozpoczynane przez „oto” można zastąpić dopełnieniowym lub przydawkowym (35) : PAn Bog oznáymil mi widzenie thákie/ Oto [*Sic ostendit mihi Dominus: Et ecce*] śtwarzał śzáránče gdy náprzod pierfza trawa odraśtháá *BibRadz Am* 7/1.

Połączenia: »a oto« (16): Stánałem/ y wyzrzałem: A oto [*et ecce*; áno *WujBib*] pieć goraiący śfedł przedemną *Leop 4.Esdr* 4/48 (2); Potym mi to okazał Pan Bog/ A otho [*Et ecce*] Pan Bog pozywał ná śąd przez ogień/ á ogień požárł przepáści wielkie *BibRadz Am* 7/4 (5); *RejAp* 117 (2); *BudBib Dan* 4/13 (3); *CzechRozm* 124; *CzechEp* 299; Widziałem/ á oto Báránek śtał [*vidi, et ecce Agnus stabat*] Widziałem zálie/ áno śtoi Báránek *Leop*] na górze Syonie *WujNT Apoc* 14/1 (2).

α. Z elipsą orzeczenia (18) :

Połączenia: »a oto« (17): przyśzedł do Iámy/ y weyżrzał/ á otho [*introspexit, et ecce*] Dániel liedzący miedzy Lwy. *Leop Dan* 14/39 (6); *BibRadz Ez* 10/1 (3); *RejAp* 46v (3); *BudBib Ez* 10/1; POtymem widział: á oto [*et ecce*; á ono *Leop*] drzwi otworzone w niebie *WujNT Apoc* 4/1 (4).

»alic oto« (1): Tedy podnioflem oczy śwe y wyźrzałem: álic oto [*et ecce*; á ono *WujBib*] czterzy rogi. [...] odpowiedział [*anjoł*]: Te śą rogi ktore rozmiołáły lud Iudśki/ Iśráelśki/ y Ieruzálem. *Leop Zach* 1/18.

**** Bez wystarczającego kontekstu (2) :** Et ecce, avaczyem, a otho *BartBydg* 243b.

a. Jako wyraz cytowany (1) : áni też ták śámo [„he” rodzajnik] zgoła śtoi/ lecz ie iefzcze śłowko drugie vprzedza/ ktore iefzcze więcey rzecz przyśtoyną pokázuie/ to iefł/ Oto: bo tak prorok mowi: Oto tá Pánná. *CzechRozm* 134.

II. Prawdopodobnie: Przysłówek: teraz, właśnie (15) : Tych tedy dobrodzieiow wálfzych [...]. Ośtátne plemie/ ośtátni Krol/ oto vmárł/ ze iufz nie Krolá [...] chowamy. *BiałKaz* H2v; wśzytko to cze^{mv} śię świát dźiwuie/ oto w dym śię obroćiło. *WysKaz* 45.

W pozycji po zaimku względnym (7): O Pánie Iezu Kryfće [...] / weyrzył kiedy ná Winnicę thwoię wybráną / którą oto dziki Wieprz łpułtożył. *KrowObr* 147; ikárząc fie ná okrutnego krolá Bolefláwá iż go złupił z imienia / y w więzieniu chował / z ktoregom oto vćiekł *BielKron* 353v; Weyrzał Nawyszy ná czáły pyłzne ktore fię oto dokończyły [*et ecce finita sunt*] á ich złości fą wypelnione. *BudBib* 4.*Esdr* 11/44; *CzechRozm* 57; Zá którą [*Heleną*] o to wtropy profto / Iáko zá zbieglą niewolnicą / Prętka pogonią przybieżálá. *KochOdpr* C4; Proście [...] téy swoiéy królowéy / Co wam oto dodaie tákiéy rády zdrowéy / Zywozem łwym naświétfzym *SiebRozmysł* [M]v (2).

W pozycji po spójniku (2): *GórnDworz* C2v; Lecż gdy przydzie ono / (bo) oto przychodzi [*Et in veniendo (marg) cum venerit (-) illud: ecce veniens*] / tedy doznáią że prorok był miedzy nimi. *BudBib* *Ez* 33/33; łzukay w domu ludowym Száwłá imieniem Tárłenczyká: ábowiemci fię oto modli [*ecce enim orat*; Abowiem otoć fie modli *Leop*]. *WujNT Act* 9/11.

Połączenia: »jako oto« (2): mowiác / Thákci mi vczynił łługá twoy / iákoć oto powiedam [*Secundum verba ista (marg) haec (-) fecit mihi servus tuus*] *BibRadz Gen* 39/19 (2).

»już oto« (2): *CzechRozm* 66v; O błogófláwionálz to mátká táka byłá / Którá iuż oto z fynem wefeli fię w niebie / O iákąż wždy poćiechę máią tám dziś z siebie? *SiebRozmysł* L.

III. Skrócenie wyrażenia przyimkowego „o to” w wierszu (1) :

Zwrot: »tylko ot idzie« = *tylko o to chodzi* (1): ZRozumiałem iuż dobrze czego fie iey to chce [...]. Chceć to oná podobno mieć Páná młodego [...] (-) TAK iest tylko ot idzie / co zacż wždy ten ma być / Rychłoli też *PaxLiz* C.

*** *Dubium* (1) : Słyżależ wyłzłzey Regułę wykłádu piłmá / przyłtołuyże teráz y oto też mieyfce do niej / á będziefz miał wnetże wykłád gotowy y cudny. *SarnUzn* [G2].

Cf **OTOĆ**, **OTOLI**, **OTOŻ**, **OTOŻCI**